

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani ter opremljeni s
štampiljko dot. organizacije.

Stane posamezna številka
Din 2.—, mesečno Din 4.—,
celoletno Din 48.—. Za čla-
ne izvod Din 1.—.

Oglaš po ceniku.
Rokopisi se ne vračajo.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

Uredništvo in tiskarna:
Ljubljana: poštni predal 290.

Cekovni račun št. 13.562.
Telefon Interurban št. 3478.

Bogdan Krekić:

XVII. Mednarodna konferenca dela.

Fašizem in hitlerizem pred sodbo široke delavske javnosti.

Gospodarska kriza je s svojimi posledicami prerastla že vsem preko glav: Vladam, delodajalcem in posebno delavstvu.

V času, ko se je v Londonu sestala gospodarska konferenca, se je v Ženevi sestala na svojem rednem letnem zborovanju XVII. mednarodna konferenca dela. Njen dnevni red je izpolnjen s celo vrsto aktualnih vprašanj delavskega zavarovanja in zaščite. Tudi se v procelju vsega dela te konference pojavljajo gospodarska vprašanja — in skozi prizmo gospodarske situacije se gledajo vse ostale.

Vendar, dasi so s temi vprašanji zainteresirani vsi in vsi žele povoljne rešitve, je med njimi ogromna razlika v načinu, kako se naj pristopi k njih rešitvi. Na praktičnem delu je nastal pravi babilonski stolp, stolp zmešnjave.

Središče vsega pa je bilo vprašanje o najnovejših metodah dela na gospodarskem in socialnem »preporanju«, ki so ga začeli najprej fašisti v Italiji, a sedaj hitlerjevci v Nemčiji. Posebno so sveži dogodki v Nemčiji.

Na konferenci delavske skupine o dogodkih v Nemčiji je debata na te dogodke spontano vrgla ostro luč.

Ko je delegat jugoslovanskih delavcev podal predlog o sestavi ene iz najvažnejših komisij konference, je vstal Hitlerjev komisar dela dr. Lai, ki zastopa na konferenci Nemčijo ter protestiral, zakaj v tistem predlogu tudi ni zastopnika Nemčije. Dal je dodatni predlog in s taktično potezo predlagal fašističnega delegata Racu.

Bilo je poskusno glasovanje. Za predlog jugoslovanskega delegata je glasovalo 28 članov, za predlog dr. Laia 2. (Beri: dva člana.) Predlog jugoslovanskega delegata je bil predlog Internacionale svobodnih delavskih strokovnih organizacij, a predlog dr. Laia je bil pa predlog hitlerjevcev in fašistov. Na protest dr. Laia je odgovoril predsednik skupine: »protest ni na mestu, ker so vsi navzoči svobodni ljudje in nikdo ne sme osporavati pravice inicijative in svobodne opredelitve«.

To prvo glasovanje je bilo uvod v veliki naskok zastopnikov svobodnih strokovnih organizacij na zastopnike fašistov in hitlerjevcev, ki je sledil naslednjega dne.

Delo na konferenci je razdeljeno na komisije. Vsaka skupina: delavska, delodajalska in vladna odreja

člane v komisije. Delavska skupina ni hotela vzeti v obzir niti enega hitlerjevca in niti enega fašista. Tedaj se je zopet pojavil protest, najprej od hitlerjevcev, a potem od fašistov.

Hitlerjevec dr. Lai je imel korajžo, da je izjavil, da govori v ime-

fašistična Italija stoji na čelu akcije za skrajšanje delovnega časa.

V imenu cele delavske skupine je hitlerjevskemu in fašističnemu delegatu odgovarjal sodrug Jouhaux (Žuo), delegat francoskih delavcev. Rekel je, da »delavci na svoje liste ne morejo vzeti niti hitlerjevskega

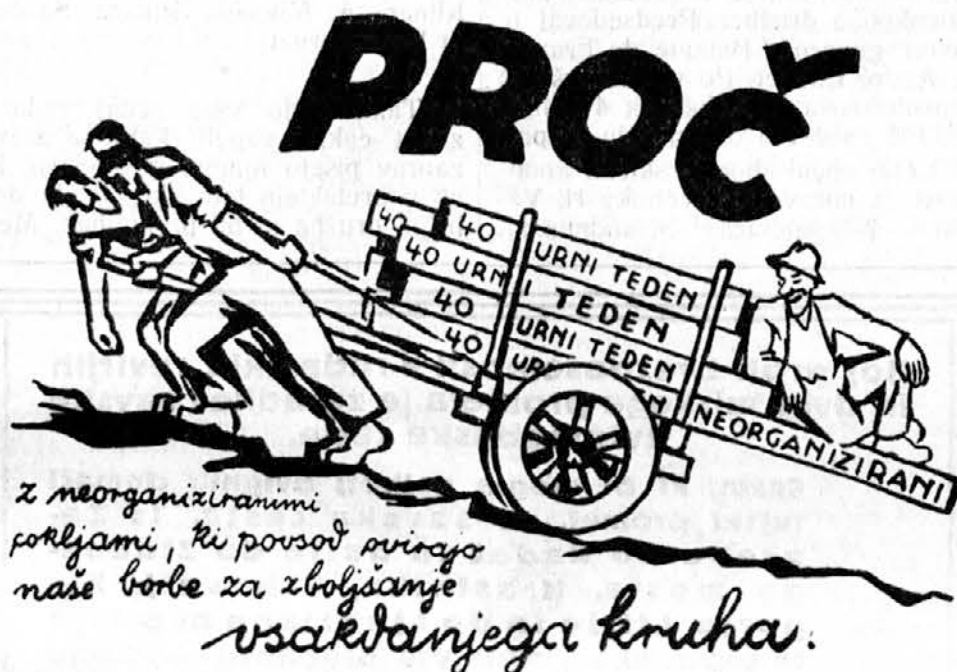
zanti kod da so naši sodrugi in jim zaupati, da bi nas kjerkoli znali zastopati. Ko odklanjamo sodelovanje z zastopniki fašizma in hitlerizma, dokazujemo baš s tem našo popolno solidarnost z našimi nemškimi in italijanskimi brati, ki so, trenutno, oropani vseh državljskih pravic, razoroženi in zasužnjeni. Ako vi v svojih državah nad delavstvom, katere je strla kriza, vršite razna nasilja, ne morete tega storiti tukaj, ker mi nismo sužnji, nego svobodni ljudje in hočemo to tudi ostati.«

Hitlerjevec dr. Lai je reagiral, češ, da se napada nemški narod, da razmere v Nemčiji z druge strani niso delegatom znane in da bodo Nemci svojo pravico, katero zahtevajo, osvojili sami.

Žuo je takoj odgovoril: »Delavstvo ne napada nemškega naroda. Nasprotno, ono želi z njimi sodelovati. Delavstvo je z nemškimi brati sodelovalo, pripravljeno je vedno sodelovati — ali s Hitlerjem in njegovimi ljudmi ne mara sodelovati, ker to ni Nemčija. Delavstvo hoče sodelovanja z demokrasko Nemčijo. Delavstvo pozna Nemčijo Göteja, ne mara pa poznati Nemčijo Hitlerja. Kaj se godi v Nemčiji, je dovolj znano vsemu svetu. Vi lahko — je rekel Žuo — da prepoveste odpošiljanje vaših časopisov v inozemstvo, ali mi slišimo vaš radio in se zgražamo nad neverjetnostjo, do kakšne mere je oblateno dostojanstvo človeka tam, kjer se polnijo ujetniški tabori in se ljudi pretepava, kjer se razganjajo svobodne strokovne in meščanske organizacije in zaplenjuje njih premoženje in kjer je zadušena vsaka svobodna beseda.

Delavska zastopstva iz 28 držav so burno odobrvala vse te dokumentacije sodruga Žuo-a. Dotalni moralni poraz so morali hitlerjevci in fašisti preživeti trikrat, ker vse to je sodrug Žuo govoril v francoskem, angleškem in naposled v nemškem jeziku. In vsakokrat — prvokrat od delegatov, ki razumejo francoski, potem od delegatov, ki razumejo angleški in naposled od onih, ki razumejo nemški — so uzurpatorji iz Nemčije in Italije morali poslušati to kritiko in burne proteste delavcev iz držav, kjer postoji demokracija in svoboda strokovnega dela in gibanja.

Zastopniki hitlerjevske Nemčije in fašistične Italije v delavski skupini so bili popolnoma osamljeni kakor garjeve ovce.

V revirjih TPD je nad 1500 brezposelnih rudarjev. — Naj se torej prične z graditvijo zasavske avtomobilske ceste.

Strokovna komisija za Slovenijo je na svoji seji 21. junija 1933 sklenila, da se začne nabiralna akcija za brezposelne in bedne rudarje.

Funkcionarji in zaupniki vseh podružnic po Sloveniji bodo dobili te dni bloke po 10 listkov. Vsak listek 1 Din.

Sodrugi! Svojim sotrpinom naj pokaže vsak s skromnim darom ENEGA DINARJA, da solidarnost in naš MI zmore desetstisoče dinarjev.

Dolžnost daljne zaposlitve bivših vajencev je po § 294 novega obrtnega zakona. Pravkar izučene vajence so dolžni mojstri zaposlovati najmanj tri mesece kot pomočnike. Da ne bo ta § obrtnega zakona samo na papirju, pazite vsi!

nu 12 milijonov nemških delavcev in je istočasno provociral: »hitlerizem je zgodovinska nujnost, katero boste morali vi vsi prej ali slej priznati.« Obžaloval je, da delavstvo »odklanja sodelovanje nemških delavcev«.

Po govoru hitlerjevega komisarja je govoril fašist Raca. Pridružil se je protestu svojega nemškega bratca v fašizmu in hvalil nastajanje delavskega raja v fašistični Italiji. Govoril je, kako se tam ustvarja novo delavsko pravo, katerega bi lahko zavidale mnoge demokratske države in kako

niti fašističnega delegata, ker ne zastopata delavcev teh držav. V duhu XIII. dela mirovne pogodbe lahko delavce zastopajo samo njihove reprezentativne organizacije, ki nastajajo iz svobodnega zbiranja članov. Ali v Italiji in v Nemčiji so svobodne strokovne organizacije zadavljene in delavci se tam bore za svobodo. Vi niste za nas — je rekel sodrug Žuo — zastopniki delavstva svoje države, nego ste njihovi rablji in grobokopi. A grobokope in neprijatelje naših sodrugov in bratov ne moremo pri-

F. Svetek:

Računski zaključek SUZORA za I. 1932.

Sadnji seji ravnateljstva Središnjega urada za zavarovanje delavcev (Suzora) je bil predložen provizoričen računski zaključek te ustanove za leto 1932. Iz njega posnemamo, da je imel ta zavod v omenjenem letu dohodkov Din 263.538.597.18, izdatkov pa Din 262.192.552.95.

Po tem računu bi moral imeti zavod presežka Din 1.346.044.23. Kakor rečeno je pa ta računski zaključek šele provizoričen in bodo nastale pri zaključni bilanci še nekatere razlike, pri bonifikaciji upravnih stroškov, stroškov za vzdrževanje ambulatorjev in eventualne razlike

pri obrestovanju dolga Središnjemu uradu. Te razlike bi lahko poslabšale ta računski zaključek za kakih pet milijonov dinarjev.

Če primerjamo ta računski zaključek onemu iz leta 1931, ki je imel preko 37 milijonov primnjkljaja, potem lahko rečemo mirne duše, da se je gospodarstvo zavoda odločno preokrenilo na boljše, odkar v njem ne gospodarijo več komisariji. Zadnji računski zaključek prav nazorno kaže, kakšno je moralo biti gospodarstvo teh gospodov, če je že v enem samem letu potem, ko so zapustili zavod, prihranilo najmanj 32 milijonov

dinarjev kar na samih izdatkih. Pripominjamo, da povišani prispevki v letu 1932 še niso prišli v poštev, ker so bili upeljani šele s 1. januarjem 1933. Razume se, da bo računski zaključek za letošnje leto še mnogo bolj ugoden, ker bodo povišani članski prispevki dali zavodu mnogo več dohodkov, na drugi strani pa obstoja v sedanjem ravnateljstvu trdna volja, na noben način ne dopustiti večjih izdatkov, razen če ne bi nastale kake izredne razmere, kaka epidemija ali kaj sličnega.

Naša delegacija, ko je bila sočasno na predlog delavskih zbornic imenovana v ravnateljstvo Suzora,

si je za prvo razdobje svojega delovanja stavila naloge, ki sem jih objavil v »Delavcu« št. 2 t. I. Da bo članstvu naših strokovnih organizacij omogočena kontrola nad delovanjem svoje delegacije v tej ustanovi, bomo tukaj kratko ponovili takrat objavljeni delovni program in opisali sedanje rezultate, da bo na ta način lahko vsak sam presodil, kakšno je bilo delo delegacije. Delovni program delegacije se je glasil:

1. Delati z vsemi sredstvi na tem, da se čimprej razpišejo volitve v Središnji in Okrožne urade, ker bo le na ta način dobilo zavarovanje solidnega nosilca.

2. Izvesti v poslovanju posameznih uradov kolikor mogoče široko sa-

moupravo in s tem preprečili birokratiziranje ustanove.

3. Zmanjšati na minimum upravne stroške, pri tem pa paziti, da se proti uradništvu ne upelje kaka tortura, ki bi mu uničila veselje do dela in požrtvovalnost do ustanove.

4. V kolikor bi prihranki ne zadovali za uravnoteženje zavarovanja, pa prej zvišati prispevke, kakor dovoliti, da se zmanjša hranarina ali poslabšanje zdravil.

5. Ponovno upevljavo boleznine od 26 na 52 tednov, zavedajoč se pri tem, da je ta način komisarske štednje najhujše udaril najbolj težko bolne in pomoči potrebne.

Glede razpisa volitev je naša delegacija pri vseh prilikah povdarila, da bo najboljši vodnik zavarovanja tisti odbor, ki bo izvoljen direktno od članstva. Res je sicer to, kar ugovarjajo nekateri, da so delavske zbornice, ki so delegacije predlagale, itak od članstva izvoljene. Pomisliti je pa treba, da ta izgovor kljub potrebi štednje pri volilnih izdatkih danes ne more držati, ker so delavske zbornice same skrajno potrebne volitev, ki se že več let niso vršile. Dalje bi bilo pa treba, če naj bi ta izgovor držal, popolnoma upoštevati predlog delavskih zbornic, kar pa vemo, da se ni zgodilo. Treba je povedati, da je razmerje zlasti v ljubljanskem OUZD, kakršno je sedaj, trajno nevzdržno. Če že volitve za celotno ustanovo trenutno niso mogoče, potem bi bilo treba apelirati, da se izvrše vsaj za ljubljanski OUZD, kajti sedanje razmerje, ko nosi delegacija najšibkejšo organizacijo cel zavod, ni dobro ne za zavod, niti za dotično organizacijo. V tem pogledu je treba res napraviti kmalu pametne in pravične spremembe, ker se bo sicer razmerje do skrajnosti zaostri. Kot skrajni izhod bi priporočal, da se razpiše vsaj volitve v Delavsko zbornico in da nova zbornica potem predlaga za OUZD novo delegacijo po razmerju dobljenih glasov v Delavsko zbornico. To je skrajno, v kar bi mogli popustiti in prosimo, naj se resnost naših besed resno upošteva, tako zgoraj, kakor zdolaj!

Glede druge točke moramo povdariti, da se je samouprava Okrožnih uradov z novim statutom, ki je stopil v veljavo z dnem 27. maja 1933, precej decentralizirala od Središnjega urada. Seveda ni v tem pogledu storjen zadnji, temveč prvi korak. Toda treba je vedeti, da se pri tako velikem zavodu, kakor je SUZOR, nobeno vprašanje ne sme lomiti preko kolena, kdor noče napraviti nepregledne zmešnjave in neopravljive škode. Seveda ta naša tendenca ne more zadovoljiti tistih, ki celino zavarovanja sploh nimajo pred očmi in jim je pri srcu le zavarovanje v Sloveniji. Toda tisti tudi nimajo mandata našega delavstva in tudi ne poznajo njegovih potreb.

V tretji točki smo se zavezali delati v pravcu na minimum zmanjšanja upravnih stroškov. Zgornja ugotovitev, da so se v enem samem letu zmanjšali upravni stroški za celih 32 milijonov, kaže, da smo ostali zvesti svojemu programu.

Glede zvišanja prispevkov moramo ugotoviti, da se je za upostavo solidnih temeljev bolniškemu zavarovanju to moralo zgoditi. Če bodo pa razmere napredovale, kakor dosedaj, bomo pa že prihodnje leto v stanju razmotrivati vprašanje, ali naj prispevke zopet zmanjšamo, ali naj pa s presežkom dohodkov udarimo temelje starostnemu zavarovanju delavcev.

Tudi peta točka: podaljšanje boleznine od 26 na 52 tednov je izvedena.

Iz teh konstatacij je razvidno, da je prvi del našega delovnega programa skoro popolnoma izpeljan. O drugi etapi našega delovanja bo treba zopet temeljitega posvetovanja s strokovnjaki in voditelji naših strokovnih organizacij. V prvi vrsti bo treba uravnotežiti še one urade, ki še sedaj pasivno gospodarijo in odstraniti one napake pri posameznih okrožnih uradih, zlasti glede izplačevanja hranarine in postopanja nekaterih zdravnikov, ki še vedno ne vedo, da je član bolniške blagajne najmanj toliko vreden, kakor privatni pacient. Tudi za rešitev teh vprašanj ne bomo hranili s svojimi energijami in bomo storili vse, da dosežemo tudi v tem pogledu dobrih uspehov.

Za ene dobiček — za druge bedo in glad.

Trboveljski premogokopni akcionarji delajo bilanco.

Po dnevnikih gre lakonično oznanilo:

Včeraj se je vršilo letošnje generalno zborovanje Trboveljske premogokopne družbe. Predsedoval je častni guverner Banque de France, H. André Luquet. Po vseh izvršenih odpisih znaša čisti dobiček 4 milijone, 100 tisoč 748 dinarjev in 87 par.

Letni občni zbor je sklenil kooptirati za upravnega svetnika H. Vasilija Nikolajeviča Strandmanna.

Nato je izvolil sledeče gospode v upravo: Claude Aulagnon, dr. Ivo Benkovič, Paul Chapny, Raymondo Deltel, Fernando Grenarde, Ing. A. Klinar, A. Muench, Rihard Skubic in Paul Vernet.

Tako bodo vsaj sedaj rudarji zopet enkrat vedeli, kako se pravzaprav pišejo njihovi gospodarji, ki so v preteklem letu skrbeli, da dobiček družbe ni bil premajhen. Med

njimi so Francozi in Slovenci, morda ta ali oni pripada še h kakšni drugi narodnosti, a to pri teh 4 milijonih čistega dobička ne igra nobene vloge, tudi ne, če so med njimi kristjani in židi. Vsi so kakor eden solidarni za svojo skupno stvar.

Bilanca gotovo ni popolnoma zadovoljila delničarjev, vendar je vse-kakor lepa vsota, lep dobiček. Ta dobiček so nakapljali iz svojega znoja in žuljev gladujoči rudarji, reducirani in na brezplačne dopuste pošiljani.

Rudarji in vse delavstvo naj iz tega poročila, ki so ga prinesli meščanski listi, spoznavaajo, da je solidarnost, internacionalna solidarnost moč, ki paralizira bedo. Naj si vzamejo to internacionalnost za vzgled. Močna strokovna organizacija, internacionalno organizirana in solidarna, je rešitev delavca iz bede.

Apel Strokovne komisije za Slovenijo.

Na svoji seji 21. junija 1933 je Strokovna komisija za Slovenijo sestavila in redigirala APEL na vse odločilne faktorje v državi, v katerem so poleg obrazložitve neizmerne bede brezposelnih in vzrokov te brezposelnosti navedene tudi sledeče zahteve za ublažitev socialne bede:

1. Da se z nadaljnimi redukcijami vseh bužetov preneha in da se iščejo ravnotežja v novih sredstvih.
2. Da se razpiše veliko notranje posojilo za zasilna dela na ta način, da se bo moglo plačati to posojilo z danes propadajočimi zalozami žita, premoga in izdelki tovarn, ki danes stoje, a bi se mogle spraviti z zasilnimi deli v pogon.
3. Da se odobre veliki državni krediti za zasilna dela, in potrde vsi krediti, ki so jih občine in samoupravna oblastva za zasilna dela že predvidele.
4. Da se poravnajo dolгови, ki jih dolguje država na delavskih mezdah in prispevkih socialnim zavodom.
5. Da se vpostavi redno funkcioniranje denarne organizacije z državno intervencijo.
6. Da se pojača delavska zaščita predvsem v cilju preprečenja nepotrebnih obustavitev dela, prekočasnega dela in znižanja delavskih plač brez ozira na eksistenčni minimum.

APEL je bil razposlan, kakor že zgoraj navedeno, na vse odločilne faktorje: Predsedništvu vlade, Narodni skupščini, gospodom ministrom, gospodom senatorjem, gospodom narodnim poslancem, hanski upravi, srezkim načelstvom, večjim občinam, Delavskim zbornicam, strokovnim organizacijam itd.

Organizirano delavstvo naj povsod zahteva izvršitev teh zahtev in naj čimbolje strne svoje vrste, da se nas bo slišalo povsod.

Konec slepomišenja.

Kdor je imel priliko slediti borbi in polemiki, ki se je zadnje čase razpasla med vodilnimi funkcionarji Opčega Radniškega Saveza Jugoslavije (Ors), ta se ni mogel načuditi ogabnemu načinu in pa ogabnih sredstev, katerih so se ti funkcionarji v tej medsebojni borbi in polemiki posluževali. Mi bi vse te še mogli razumeti, če bi pri temu šlo za kakšna principijelna ali pa taktična vprašanja. Ne, borba in polemika se ni vodila okoli principijelnih ali taktičnih vprašanj, temveč je to golo osebnobračunavanje in to na način, ki ni dostojen funkcionarjem našega strokovnega pokreta. Nas je samo zanimalo, koliko časa bo to slepomišenje gledalo članstvo slovenskega dela Orsa, ker smo bili obveščeni, da je oblastna konferenca na svojem izrednem zasedanju meseca decembra 1932 o temu vprašanju in o vprašanju zopetnega pristopa Orsa v centralo svobodnih strokovnih organizacij Ujedinjeni Radniški Sindikalni Savez Jugoslavije (URSSJ) sklenila sledeče:

»Oblastna konferenca Splošne delavske zveze Jugoslavije, ki se je vršila dne 26. decembra 1932 v Ljubljani, se je bavila s položajem v Opčem Radniškem Savezu Jugoslavije in je prišla po obsejni diskusiji do zaključka:

Boj proti brezposelnosti v rudarskih revirjih in dvig tujskega prometa je zgraditev savske avtomobilske ceste.

Cesta, ki bi mogla najbolj dvigniti domači tujski promet, je savska cesta. Iz Zagreba do Radeč in dalje do Zidnega mosta, Hrastnika, Trbovelj, Zagorja, Litije in do Ljubljane bi peljala ta cesta, ki bi imela vse prednosti moderne ceste. Združevala bi dve naši prestolnici, peljala skozi romantične kraje ob Savi, odprla nove vire zaslužka za naše najbolj potrebne kraje in tem ustanovila tudi edino cestno zvezo tako z Ljubljano ko Zagrebom. Narodno-gospodarski pomen te ceste je tako velik in tako evidenten, da ga sploh ni treba razlagati. Socialni pomen v današnjih krutih časih je prejasen, zato ga ni treba niti povdarjati. Samo zasukati treba rokave in delati. Sedaj, čimpreje, takoj.

Posavski občinski odborniki, Zveza rudarjev Jugoslavije, Delavska zbornica, dvignite svoj glas in zahtevajte gromko, odločno:

Naj se takoj začne z graditvijo savske avtomobilske ceste.

„Borba“

nacionasocijalistični tednik je začel izhajati v Mariboru. Prva številka prinaša »Načelno besedo« z mogočnimi revolucionarnimi frazami, da smo kar gledali, če se res tiska v Mariboru.

Drobiž.

1. Iz dežele brez »marksizma«.

Po zanesljivih poročilih od poučenih krogov newyorškega Wall Streeta, je podalo v Združenih državah Sev. Amerike v mesecu januarju t. l. 739 tvevk izjave zaradi dividend v skupnem znesku 178,839.349 dolarjev. Toliko o položaju v posameznostih. O položaju v splošnem pa lahko čitamo v ameriških in drugih poročilih; Kupna moč ameriškega delavstva je danes za celih 22 milijard dolarjev manjša kakor leta 1929. V USA je 13 milijonov brezposelnih in nekaj milijonov delavcev, ki imajo skrajšan delovni čas ali brezplačne dopuste. Polovica ameriškega prebivalstva živi v največji bedi. Tudi mali trgovci so navezani na javno dobrodelnost. Sistem javnih šol je v mnogih krajih že dejansko uničen, ker občine zaradi zmanjšane delovne moči ne morejo takih šol vzdrževati, otroci pa ne hoditi vanje, ker so preveč izstradani oz. hodijo služiti in beračiti kruh. Vse zaupanje je uničeno. Milijoni brezposelnih delavcev potujejo iz kraja v kraj ter iščejo dela. Slika bi bila nepopolna, če bi se istočasno ne spomnili tudi na milijone premalo prehranjenih otrok. In vendar so Združene države Sev. Amerike dežela, kjer je sorazmerno markizem naj-

manj razvit. Kateri vrag je pa tukaj ustvaril te razmere?

2. Preskrba dela v švedski.

Švedska socialno demokratična vlada je predložila državnemu zboru velikopotezen načrt za pobijanje brezposelnosti. V te namene zahteva vlada dovolitev kredita v znesku 160 milijonov šv. kron (domalega pet milijard dinarjev) za izvedbo raznih javnih del. Računajo, da bo na ta način mogoče preskrbeti za najmanj 90.000 delavcev delo, pa bodi posredno ali neposredno. Sedanja zasilna javna dela, ki se vršijo po podtarifnih mezdah, bodo v celoti odpravljena. Za dela, ki se bodo vršila v okviru del iz novega načrta za javna dela, bodo veljali tarifni delovni pogoji. Zakonski načrt določa, da morajo nova javna dela imeti nesporen občekoristen značaj. Delovni čas v celoti ne bo smel presegati 40 ur na teden. Nadurna dela se bodo dovoljevala samo v izredno nujnih slučajih, kjer bi pretela celokupnosti velika škoda. Pri teh delih je treba paziti tudi na to, da se zasebnim oz. že obstoječim podjetjem ne bo delala nikakšna konkurenca, da se ne bo zaradi tega spet povečala brezposelnost pri teh podjetjih. Zakonski načrt obsega nadalje še razna določila glede načina in financiranja nameranih del kakor tudi glede razdelitve državne dotacije.

3. Veliko »posojilo dela« v ČSR uspešno.

Poročali smo že, da je sprejel češkoslovaški parlament na predlog marksista dr. Czecha zakonski načrt o notranjem »posojilu dela«, ki je bilo razpisano Češkoslovaški republiko in ima namen preskrbeti sredstva za javna dela, ki naj pomagajo zmanjšati brezposelnost. Danes lahko poročamo, da je to posojilo dobro uspelo in da mu je

zaradi izrednega zanimanja vse češkoslovaške javnosti bil podaljšan podpisni rok. Upati je, da bo to posojilo znatno omililo bedo med brezposelnim delavstvom v ČSR in s tem tudi ohranilo kulturni in civilizacijski nivo prizadetih.

4. In h koncu: kako varajo konzumenta?!

Trgovina s kozmetičnimi izdelki dandanes ni ravno neznamen in trgovsko nepomemben posel. Poraba teh izdelkov je velika in kljub vsej krizi narašča. Samo pogledno v ročno torbico mladega dekleta, pa bodi to tudi delavsko dekle in takoj bomo videli, da je zlasti puder dandanes množinski predmet. Naj kar nihče ne govori o tem, da je vse to nepotreben luksuz. Dejstvo, da bi med mlajšo žensko generacijo komaj našli kakšno žensko, ki v svoji ročni torbici ne bi imela kakršnegakoli že pudra, napravljiva iz označbe »luksuz« za ta predmet navadno absurdnost. Vendar privatna trgovina pa računa tudi z dejstvom, da si mnogo žensk umišlja, da je tuje, inozemsko blago, zlasti ono francoskega izvora, boljše kakor vse ostalo. In to žensko domiselnost tovarnarji temeljito izrabljajo. Kakor je nedavno poročal neki časopis, dajejo razne tovarne in izdelovalske tvrdke kozmetičnih izdelkov v Parizu protokolorirati fantazijske tvrdke, torej imena tvrdk, ki dejansko sploh ne obstajajo, in kozmetični predmeti, ki se izdelujejo doma, prodajajo potem kot francosko blago, ker dobijo zanj višje cene. In tako se kar mimogrede in z dobro voljo goljufa še tudi pri drugih predmetih. Konzument pa seveda plačuje ceno. Pa kako bi ne, ko je vendar še v popolni veljavi in sijaju znana krilatca:

»Ljudstvo hoče, da je goljufano!«

Zbral in v celoto povezal S—s.

1. Do 1. marca 1933 ima Opći Radnički Savez Jugoslavije pravilno vstopiti v Ujedinjeni Radnički Sindikalni Savez Jugoslavije v njem kakor v vseh njegovih pokrajinskih* in medstrokovnih odborih sodelovati. Pravtako sodelovati pri vseh njegovih akcijah in vršiti do njega vse dolžnosti, ki so predvidene za vse v njem včlanjene saveze.

2. Ako ORSJ do 1. marca 1933 tega ne napravi, ustavi slovenski del organizacij Splošne delavske zveze Jugoslavije (oblastni odbor) vsako obračunavanje denarnih sredstev centrali ORSJ-a v Zagreb, istočasno pa zaprosi URSSJ, da pri vodstvu strokovne internacionale v Berlinu za deva z ORSJ končno veljavno uredi.

Slovenski del Orsa je stal konsekvnetno na stališču tega sklepa in sicer da centrala Orsa do 1. marca 1933 zopet pristopi v URSSJ in s težkim srcem nasledoval in čital pamflete z nedostojno vsebino. Ker se pa centrala Orsa v Zagrebu ni zmenila za sklep oblastne konferenec, to je da svoje razmere do strokovne centrale URSSJ uredi in tako dela na edinstvu delavskega strokovnega pokreta kot celine in ker je Ors začel razpadati, s tem da se je razbil na beograjsko, zagrebško in banjaluško oblast, je obstojala nevarnost, da se ta nedostojni način borbe in polemike prenese tudi na slovenski del Orsa, je bil ljubljanski oblastni odbor primoran, da sklepa o svoji usodi.

Ljubljanskemu oblastnemu odboru Orsa ni drugega preostalo nego to, da se osamosvoji, če želi, da svojemu članstvu ohrani vse pridobljene članske pravice, da kot samostojna svobodna strokovna organizacija pristopi k centrali svobodnih strokovnih organizacij Ujedinjenemu Radničkemu Sindikalnemu Savezu Jugoslavije in obenem tudi uredi svoje članstvo

Kaj si že čital povest Ivana Vuka

„V ZNAMENJU HALLEYEVE REPATICE“?

Če še nisi, pošlji na upravo „Delavca“ za broširano knjigo 16—Din, če pa hočeš vezano Din 25—. Povest je zelo lepa, oprema in tisk knjige pa krasna

v Internacijski strokovni zvezi ter da se registrira pri Delavski zbornici.

Oblastni odbor v Ljubljani je ta svoj sklep tudi konsekvnetno izvedel. Vložil je svoja pravila, katera je oblast tudi potrdila in oblastni odbor Orsa je postal centralni odbor Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije, ki jamči vsem članom v Orsu pridobljene članske pravice, prijavil svoj vstop v članstvo Ujedinjenega Radničkega Sindikalnega Saveza Jugoslavije ter se registriral kot samostalna organizacija pri Delavski zbornici in kakor smo obveščeni je zbornica to novo organizacijo že registrirala, iz evidence pa črtala Opći Radnički Savez Jugoslavije, ki je oblastem javil, da razpušča svoj oblastni odbor v Ljubljani in vse svoje podružnice v Dravski banovini.

Ta postopek iskreno pozdravljamo, ker nam dokazuje visoko zavest članstva in funkcionarjev slovenskega dela Orsa in njihovo moštost, s katero so napravili konec slepomišelnju, kajti kdor misli, da je strokovna organizacija tukaj radi funkcionarjev ne pa funkcionarji radi strokovne organizacije, ta se kruto vara in ker nam dokazuje, da se da samo toliko časa slepomišliti, dokler članstvo ne pride do tega spoznanja.

Mi novega borca: Splošno delavsko strokovno zvezo Jugoslavije pozdravljamo in mu želimo mnogo uspeha na širokem in trdem delu svojega delokroga ter mu zagotavljamo vso moralno podporo našega celokupnega delavskega strokovnega pokreta!

Dajte zaposlitev brezposelnim.

Naj se prične z graditvijo zasavske ceste.

Že več let se govori o važnosti in pomenu gradnje zasavske ceste, ki bi vezala Ljubljano z Zagrebom preko Zidanega mosta. Res je, da izgradnja te ceste ne bi bila samo važna iz notranje prometne potrebe, temveč še bolj iz tujsko-prometnega vidika, kar bi ogromno koristilo našemu celokupnemu gospodarstvu.

Kako daleč je ta zamisel že napredovala je razvidno iz tega, da je že prejšnja uprava Ljubljanske oblasti pustila po svojih inženirskih transirirani tereni, po katerem bi se cesta izpeljala. Načrti so bili že izgotovljeni in proračun sestavljen. Zakaj se potem z gradnjo ni pričelo, ne vemo.

Kmalu potem se je v Trbovljah osnoval odbor gotovih gospodarskih krogov, kateri si je nadel nalogo, da se ta načrt realizira in če to ne bo mogoče, pa vsaj z lastnimi sredstvi izboljša sedanjo cesto za Savo med Trbovljem in Zagorjem. Vendar je tudi ta načrt padel v vodo vsled gospodarske krize.

Sedaj pa, ko imamo v Trboveljskih revirjih nad 1500 brezposelnih, za katere se ne more nikjer dobiti zaposlitve, sredstva za njih prehrano pa primanjkuje čimdalje bolj, bi bilo nujno potrebno, da se z gradnjo zasavske ceste prične. Pri teh delih bi naši brezposelni dobili v bližini delo in s tem lažjo preskrbo sebe in svojcev in naše gospodarstvo pa bi s to prometno napravo tudi mnogo pridobilo.

Zato bi bilo v interesu vseh, da merodajni krogi o tem razmišljajo ter skušajo dobiti sredstva, da se z delom čimprej prične.

Zlato naše hrane

„Pekate“

Makaroni, spageti in juhine zakuhe.

Ivan Magorš.

V četrtek, dne 15. t. m. smo v Zagorju spremili k zadnjemu počitku enega najstarejših članov Zveze rudarjev Jugoslavije Ivana Margosa. Pokojni, ki je umrl v starosti 67 let, je delal v rudnikih nad 40 let in bil član rudarske organizacije od njenega obstoja.

Nimamo namena opisovati njegov kremenit značaj in njegove zasluge za delavsko gibanje v Zagorju, zakaj temu je najbolj svedok razredna zavest in visoko spoštovanje zagorskega delavstva, katero je v najboljši luči pokazalo do njega, na njegovi zadnji poti. Vendar smatramo za našo dolžnost, da povemo onim tisočim in tisočim delavcem, kateri ga v življenju z njegovimi deli niso poznali, da zvedo, da je v njegovem življenju takorekoč utelešena zgodovina delavskega gibanja v Zagorju.

On je delal v delavskem gibanju tudi takrat, ko ni smel noben rudniški paznik zvedeti, kdo je bil na sestanku „rudečih“, oziroma, da se z njimi pajdaši, zakaj nagrada zato je bila izguba službe. Več let je moral pokojni v sestanku „rudečih“, v temi, po uro in uro daleč do kraja, kjer so se našli sodruzi (od katerih jih večina že počiva) sestajali in širili socialistično misel med zagorskim delavstvom.

V najtežjih časih zasledovan, slabo plačan, z razmeroma številno družino, je vztrajal, se boril in bodril mlade in vzbujal nezavedne. Da, imel je priliko, da je videl visoke polebe svoje ideje v Zagorju. Takrat je rosilo njegovo oko od veselja. Ali na žalost imel je tudi najzalostnejše dneve takrat, ko so v povojni dobi razburkani valovi vseljenske zmešnjave podirali in zasmehovali vse to, kar je on z ostalimi deset in desetletja gradil. Ali on je bil tudi v tem času med onimi, ki so stali kakor hrast. V času, ko je bila njegova organizacija, katero je ljubil in gojil nad vse, najbolj zaničevana in ko si mlajši sodruzi niso upali prevzeti mesta podblagajnika, takrat je on, čeprav 57 letni mož, mirno rekel: „no, če ne boste drugi, bom pa

jaz; jaz se pa nič ne bojim, zakaj, dobro sem prepričan, da mora prej ali slej zdrav razum v delavskem gibanju zmagati.“ In šel je kakor apostol in trkal na vrata in srca zapeljanih in nezavednih. Kot tak je vztrajal na svojem mestu še potem, ko je bil upokojen.

In ko ga je pred letom dni zagrabila zavrtna bolezen, kot dedščina 40-letnega trpljenja, je bil za njega najhujši udarec to, če ni mogel prisostvovati na delavskih prireditvah. Že skrajno onemogel, pa je še prišel na zborovanje in vprašal, kako kaj gibanje napreduje. Tako je sicer telesno hiral bolj in bolj, a duhovno pa je bil svež in čil do zadnjega. Skozi vse življenje je bilo njegovo prvo, delavski časopis ali knjiga in njegova zadnja beseda je bila: „organizacija“.

Resnico je povedal s. J. Arh v poslovnem govoru pred hišo žalosti, ko je rekel: „Dragi Ivan! Ni Ti sicer dano bilo, da bi videl uresničenje cilja ideje, kateri si služil celo svoje življenje, ali Tvoj trud in setev sta vendar rodila mnogo sadu, ki bo deloval naprej za uresničenje Tvoje in milijonov, milijonov množic delovnega ljudstva, ideje za: Vstajenje človeštva.“

— In visoko se Ti je, Ivan, dvignila v zadnji poklon Tvoja ljubezen — prapor rudeč — zažareli so rudeči nageljni v gumbnicah pevcev „Svobodašev“, da Ti zapoje v zadnji pozdrav, a naša srca so plakala.

Slava Tebi sodrug.

Zahvala.

Podpisani se tem potom najiskreneje zahvaljujemo članstvu Zveze rudarjev Jugoslavije, „Svobode“ in njenemu agilnemu pevskemu odseku za poslovljni nastop pri hiši žalosti in ob grobu. Nadalje prost. gasilnemu društvu iz Aržiš ter vsemu ostalemu delavstvu in občinstvu, ki ste na zadnji poti spremlili našega blagopokojnega soproga in očeta. Istotako se zahvaljujemo ss. M. Čobalu in J. Arhu za njih poslovljna govora.

Neža Magorš, vdova, Fani in Jana, hčeri in rodbini Magorš in Lukač.

SPLOŠNA DELAVSKA STROKOVNA ZVEZA JUGOSLAVIJE.

Podružnica Ruše.

Podružnica S. D. S. Z. J. v Rušah, ki ojačana agilno deluje, je imela dne 4. junija t. l. zborovanje za delavstvo lesne industrije Viktor Glazer. Sestavljen je bil predlog za kolektivno pogodbo in sklenjena sledeča resolucija, ki je bila z načrtom kolektivne pogodbe potom centrale predložena podjetju.

RESOLUCIJA.

Podjetju

Viktor Glazer, lesna industrija,

R u š e.

Delavstvo naslovljenega podjetja, zbrano na svojem zborovanju dne 4. junija 1933 v Rušah, po pretresanju delovnih in plačilnih pogojev konstatira:

Delovne, zlasti pa plačilne razmere, ki so nastale v imenovanem podjetju od leta 1931 dalje, silijo delavstvo tega podjetja, da resno razmislija o svojem težkem položaju. Delavstvo je dolgo potrpežljivo prenašalo žrtve in bremena, ki se jih je vsled krize valilo na njih ramena. Krize pa noče biti konec. Delavstvo je lačno, golo in boso. Če je kdo iz boljših časov pristišel kake rezerve, jih je že davno izčrpal in porabil. Zasluzki so tako slabji in nizki, da je ogrožena nadaljnja eksistenca delavstva in njih družin. Obsojeni so pri tem položaju na hiranje in propadanje vsled nezadostne in neredilne hrane.

Mesečni eksistenčni minimum je bil po podatkih Delavske zbornice v februarju 1933 za štiričlansko družino (mož, žena in 2 otroka) Din 1803.— Če se k temu, kar zdravnik predvidevajo minimalno za življenjske potrebe primerjajo delavski zasluzki, tedaj se vidi, kako strahotno nizke so delavske plače.

Delavstvo ne more dalje nositi vseh bremen gospodarske krize, zato zahteva izboljšanje svojega položaja, zahteva izboljšanje mizernih zasluzkov, ker ta način krize ne blaži, ampak jo le postruje. Lačni, raztrgani in propast pahnjeni delavci so propast gospodarstva.

Radi tega predlaga delavstvo naslovljenemu podjetju, da se službeno in plačilno razmerje uredi s kolektivno pogodbo in da se skromni in upravičeni zahtevi po zvišanju plač ugodni. Delavstvo prosi, da se priloženi predlog za kolektivno pogodbo od strani podjetja podpiše, odnosno, da se v 14 dneh vrši razprava, na kateri se naj zadeva uredi.

V imenu delavstva predlaga gornjo resolucijo

Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije, podružnica Ruše.

Ruše, dne 6. junija 1933.

Podjetje je dne 14. junija t. l. poslalo sledeči odgovor:

Tit.

Splošna delavska strok. zveza Jugoslavije,

Ljubljana.

Na Vaš dopis z dne 8. t. m. sporočam, da na kolektivno pogodbo ne morem pristati.

Skoraj vsa podjetja v obč. osobito pa še lesna industrija, je zadnje tri leta visoko pasivna. Veliko podjetij je bilo primorano ustaviti svoje obrate, ostali pa le še životarimo in delamo leto za letom vkljub največji štedljivosti v veliko izgubo.

Zahteva delavstva po kolektivni pogodbi in za zvišanje plač v sedanji krizi bi primorala še ostala podjetja, da ustavijo

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

Zahvala.

Ob priliki smrti našega očeta, starega očeta in tasta I. Kreka, vpokojenca KID, se najiskreneje zahvaljujemo vsem, ki so nas tolažili in pokojnika spremili na njega zadnji poti. Posebno zahvalo smo pa dolžni njegovim sodelavcem Martinarjem, ki so pokojniku poklonili tako krasen venec in ga v tako visokem številu spremili k zaslužnemu počitku.

Jesenice-Fuzine.

Družina Bolte.

Zahvala.

Podpisani Ojsteršek Matija se najlepše zahvaljujem vsem sodrugom in sodružicam šamotne tovarne, sekcije SMRJ, podr. Štore, kakor tudi onim izven tovarne, za nabrano podporo v času moje boleznj v znesku Din 216.50. Vsem iskrena hvala.

Matija Ojsteršek, Štore.

RUDARJI.

Glavna skupščina Bratovske skladnice.

V soboto, dne 10. junija t. l. se je vršila v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani glavna skupščina bratovske skladnice v navzočnosti 43 delavskih in 23 podjetniških zastopnikov. Skupščini je prisostvoval za rudarsko oblast kot nadzorno oblast g. inž. Vinko Strgar in za Delavsko zbornico s. Filip Uratnik. Skupščini je predsedoval namesto odsotnega predsednika g. R. Skubeca, s. Franc Šobar iz Zagorja.

Skupščina je letos razpravljala predvsem o dveh glavnih vprašanjih in sicer prvič radi sanacije finančno težko ogrožene pokojninske in nezdodnje blagajne, in drugič v pogledu poslabšanih določb novega pravilnika o bratovskih skladnicah, ki je stopil v veljavo s 1. aprilom t. l.

Kar se tiče sanacije pokojninske blagajne, katera je posebno težko prizadeta radi številnih redukcij članstva, s čemur se njen dohodek zmanjšuje, izdatki pa vsled številnih upokojitev večajo. Že novi pravilnik vsebuje gotove določbe, potom katerih bi se dalo vsaj kolikor toliko vpostaviti finančno ravnovesje. Tako so se že z pravilnikom samim zmanjšale prejšnje pokojnine s tem, da se je zavarovano kategorijsko mezdno znižalo od 40 na 34 dinarjev. Na drugi strani pa pravilnik dopušča zvišanje prispevkov na 14% od zavarovane mezde. Ako še to ne zadostuje, potem se ima upokojevati le na podlagi ugotovljene dvetretjinske delanemožnosti, ne oziraje se na število službenih let in starostne dobe. In ako še to ne zadostuje, ima minister za rube in šume pravico, da naredbenim putem sanacijo izvede.

Radi tega je skupščina sklenila, da se v syrho sanacije povisajo prispevki od sedanjih 12 na 14%. Odločno se je pa postavila

proti neomejeni delovni in starostni dobi ter zahtevala, da se uveljavi 30-letna delovna in 55-letna starostna doba za dosego pokojnine. Ako bi se še pokazal primanjkljaj, potem se zaprosi g. minister za rube in šume, da z zakonom izvede 1—2% davek na vrednost rudarske proizvodnje, kateri se ima vporabati za sanacijo pokojninske blagajne. Tozadeven konkreten predlog je bil že sestavljen na eni izmed prejšnjih sej glavnega upravnega odbora in sedaj na skupščini tudi sprejet.

V pogledu sanacije nezdodnje blagajne se je zvišal prispevek za rudarska podjetja od sedanjih 2 na 3% in topilniška podjetja pa na 2.20 do 2.60%.

Radi poslabšanja gotovih določb v novem pravilniku je skupščina predlagala, da se sledeče spremembe izvedejo:

Oziraje se na upravičen odpor, na katerega je naletelo poslabšanje rudarskega zavarovanja pri članstvu bratovskih skladnic, oziraje se dalje na trdote, ki zadevajo članstvo bratovskih skladnic ob redukcijah, predlaga delavska delegacija glavne skupščine bratovske skladnice, da se zavzame skupščina za ponovno revizijo pravilnika bratovske skladnice z dne 1. aprila 1933 in to v naslednjih členih:

1. a) V členu 107, odst. 1.: Namesto sedaj veljavnega besedila 10 let in 25%, naj stopi 5 let in 20%, po 10 letih 30%, kakor je bilo po pravih do 31. marca 1933.

b) V zadnjem odstavku istega člena namesto 35 in 60 let, naj stopi 30 in 55 let.

c) V drugem odstavku istega člena namesto 75%, naj se uveljavi, kot je bilo preje, 80%.

d) V členu 107 naj se dostavi nov odstavek, ki naj se glasi: Ako je bil član odpuščen vsled pomanjkanja dela v starosti nad 45 let ali pri 20 letih službe brez ozira na starost, ter mu je zdravniško odkazana 50% delanesposobnost, se ta član upokoji.

2. V členu 119 naj se črta besedilo: Ustavitev upokojevanja brez dokazane onemoglosti.

3. V členu 140 naj se črta besedilo: Malopravni člani, da se na ta način zadosti brezposelnemu zavarovanju.

4. Člen 154 naj se spravi v sklad z novim besedilom člena 107.

5. Člen 91, odst. 1 naj se glasi: Kategorijski letni zasluzek v smislu teh pravil je enak tristoletnemu iznosu povprečnega letnega zasluzka, ki ga je imel poškodovani v poslednjem letu pred nezgodo. Ako pa poškodovani član še ni bil zavarovan leto dni, se naj vzame v račun kategorijski zasluzek onih uslužbencev, ki so v istem ali sličnem poslu in so opravljali isto delo.

Člen 63, t. 3 se naj spremeni v toliko, da se glasi: Pomoč za dečjo opremo v iznosu od Din 150 za vsako živo rojeno dete.

Sodrug!

Kupujte in zahtevajte povsod kruh in pecivo iz **Prve delavske pekarnice, T. Z. Z. D. Z., podružnica v Ljubljani, Postojnska ulica 11, desno. Telefon 31-71.**

Sodružice!

popolnoma svoje obrate in posledica bi bila še večja brezposelnost.

Cene lesnim izdelkom vključno obširno reducirani produkciji stalno padajo in so trenutne delavske mezde procentualno k zaslužku prejšnjih let itak še precej višje. Ako bi se druge življenjske potrebe čim v isti meri, kakor lesni izdelki v ceni znižale, pa bi bila obstojnost delavstva urejena.

Iz navedenih dejstev moram torej zahtevo organizacije odkloniti.

Z odl. spoštovanjem

Viktor Glazer, l. r.

Ruše, 14. junija 1933.

Kakor je res, da je lesna industrija v krizi, vendar ne more nihče zahtevati, da baš delavstvo v obliki skrajno nizkih plač nosi glavna bremena krize. Zahteva delavstva, da se uredi službeno razmerje s kolektivno pogodbo in zvišajo plače, ki so sedaj po Din 2.—, 2,50 in 3.— je popolnoma upravičena. Radi tega delavstvo vztraja pri svoji zahtevi in poziva Delavsko zbornico, da radi tega razpiše razpravo.

Kranj.

V tovarni gumijevih izdelkov »Semperit« v Kranju sklenjena kolektivna pogodba.

Energična akcija organiziranega delavstva imenovane tovarne za sklenitev kolektivne pogodbe je trajala več mesecev. Ze 21. februarja t. l. je podjetje odpovedalo glavni del prejšnjega meznega sporazuma. Konflikt, ki je radi tega nastal, se je nekajkrat tako zaostрил, da je izgledalo, da bo prišlo do skrajne borbe. Spretnosti delavskih zaupnikov in uvidevnosti vodstva podjetja je zahvaliti, da ni bilo treba izvajati skrajnih konsekvenc, na katere je bilo sicer delavstvo pripravljeno. Dne 12. junija t. l. se je vršila na poziv podjetja glavna razprava, na kateri se je mezdni spor likvidiral in sklenila naslejnja:

KOLEKTIVNA POGODBA

sklenjena med podjetjem »S e m p e r i t«, jugosl. tovarnica za proizvode iz gume, društvo s. o. j. v Kranju, kot službodajalcem na eni strani in »Splošno delavsko strokovno zvezo Jugoslavije« v Ljubljani, na drugi strani.

Kolektivna pogodba se sklepa na podlagi obstoječih zakonov, zlasti »Zakona o zaščiti delavcev«, »Zakona o inspekciji dela« in »Obrtnega zakona« z dne 9. novembra 1931«, »Službene Novine« Kraljevine Jugoslavije, št. 262-LXXXI.

Mezde in mezdni sistem.

Delo se plačuje v glavnem na uro. Če se dela v akordu, veljajo spodaj navedene urne plače kot minimalna urna mezda, ki služi kot baza za določanje akordnih postavk.

I. Minimalne mezde.

A. Ženske.

- Na novo vstopivše delavke do pol leta zaposlitve Din 2.—
- Pomožne delavke po pol leta zaposlitve Din 2,50.
- Kvalificirane delavke v gumijasti stroki po 2-letni zaposlitvi Din 3.—

B. Delavci.

- Pomožni delavci pod 18 leti starosti pri vstopu Din 2,50, po pol leta zaposlitve Din 3.— do 3,50.
- Pomožni delavci čez 18 let stari pri vstopu Din 4.—, po pol leta zaposlitve Din 4,50.
- Izučeni delavci v gumijasti stroki po najmanj 2-letni zaposlitvi Din 5,50 do 6,50.
- Profesionisti pri delu v njihovi stroki, kakor tudi kurjači, ključavničarji, elektrotehničarji itd. pri vstopu Din 4,50, po dveletni zaposlitvi Din 5,50 do 6.—

Navedene minimalne mezde se lahko tudi vsled individualne zmožnosti zvišajo v sporazumu z delodajalcem in delojemalcem.

Za časa sklepanja pogodbe veljavne višje mezde ali dogovorjene individualne urne in tedenske mezde ostanejo tudi nadalje v veljavi.

II. Delo v akordu.

a) Akordne mezde se imajo tako določiti, da srednje kvalificirani delavci v njihovi delavski skupini dosežejo odgovarjajočo minimalno urno mezdo.

b) Pri akordnih delih se zasigura v času priučitve, ki je določen z največ dvema mesecema, odgovarjajočo minimalno urno mezdo. Pri akordnih skupinah, pri katerih morajo tako pričeti z delom na novo nastavljeni delavci, plača podjetje en teden urno mezdo po preteku tega tedna pa prejmejo dotični delavci oz. delavke povračilo od akordne skupine.

c) Novi akordi se določajo v sporazumu z delavstvom. Pri sestavljanju akordnih tarif pa lahko tudi sodelujejo delavski obratni zaupniki.

d) Po podpisu pogodbe se izroči zaupnikom delavstva sestava vseh obstoječih akordnih postavk.

e) Kadar se dela stvari, katerim še ni določena akordna tarifa, se plača delavcu minimalna urna mezda.

f) Ako delavec po sklenjenem dogovoru in določitvi nepogrešenega in pra-

vilnega akorda vsled osebne pridnosti in pridobljene spretnosti stopnjuje svojo delazmožnost in s tem doseže višji zaslužek, potem ta okolnost nikakor ne sme služiti v to, da se pri nadalje obstoječi isti delovni metodi reducira ta akordna postavka.

g) V slučaju, da so profesionisti, strokovni delavci ali drugi višje kvalificirani delavci in delavke ali akordni delavci (akordne delavke) zaposleni pri delih nižje kategorije, potem prejemajo skozi štiri tedne minimalno mezdo njihove dosedanje višje kategorije. Po preteku teh štirih tednov pa prejemajo delavci mezdo one kategorije oz. delavske skupine, pri kateri so zaposleni.

III. Delovni čas, čezurno delo in odškodnine.

Delovni čas je osem ur dnevno. Vsako čezurno delo v dnevnici se plača s 50% poviškom. Glede čezurnega dela v akordu veljajo določbe Zakona o zaščiti delavstva § 10. Ako je v tednu praznik, mora vodstvo podjetja sporazumno z zaupniki urediti delovni čas tako, da se ne pravi toliko nadur, da se praznik nadomesti. Te nadure se ne plačajo s 50% poviškom.

V ostalem veljajo glede delovnega časa določila zakona o zaščiti delavcev. Delo bo počivalo v sledečih dnevih: Novo leto, Trije kralji, Velikonočni prazniki, Binkoštni prazniki, Telovo, Vsi sveti, Božič in vse nedelje, kakor tudi na vseh zakonito predpisanih praznikih. V slučaju, da je potreba delati tudi na nedelje, se mora plačati s 50% poviškom, v slučaju dela na zgoraj navedenih praznikih pa 75%.

Odškodnine: Delavec ima pravico na plačilo minimalne mezde v njegovi kategoriji v slučajih, ki jih navaja obrtni zakon v §§ 219, 220 in 221. K § 219, odst. 1. se imajo poleg drugih važnih razlogov smatrati tudi sledeči slučaji:

- težka bolezen ali smrtni slučaj v družini (stariši, žena, lastni otroci);
- lastna omožitev (ožemitev);
- udeležba pri javnih zakonskih volitvah;
- nabor;
- ambulatorično zdravljenje v času dela.

V slučaju pod a) pristaja upravičencu po merodajnosti upoštevanja odškodnina od največ 2 dni. V ostalih slučajih pod b, c, d, e, pa za oni čas, ki je bil za opravilo neobhodno potreben.

IV. Splošna določila.

Najmanjša službena odpovedna doba je štirinajst dni. V ostalem veljajo glede službene odpovedi določila obrtnega zakona. Če vsled pomanjkanja dela nastane potreba o redukcijah delavstva, se najprej skuša preprečiti to z znižanjem delovnega časa od osem na šest ali štiri ure dnevno. Pri redukcijah pa naj se po možnosti upošteva gnetni položaj delavstva in naj se prvotno ne odpušča onih, ki so navezani izključno le na tovarniški zaslužek.

Glede ostalih zadev, ki se tičejo delovnega razmerja veljajo tozadevna določila obrtnega zakona, zakona o zavarovanju, zaščite delavcev in inspekcije dela.

V. Veljavnost pogodbe.

Ta kolektivna pogodba stopi v veljavo z dnem podpisa in je veljavna za vse v tem podjetju zaposlene delavce. V slučaju, da nastane kaka nova kategorija delavstva, ki v tej pogodbi še ni navedena, se v sporazumu s podpisniki te pogodbe določi za isto minimalno mezdo, ki se v tej pogodbi pripíše.

Ta pogodba se lahko do 1. julija t. l. vsak čas s takojšnjo veljavnostjo odpove. Po tem roku velja pa trimesečna odpovedna doba.

V Kranju, dne 12. junija 1933.

Prečitano in podpisano:

Za Delavsko zbornico:

J. Kopač, l. r.

Za delavstvo:

Splošna delavska strok. zveza Jugoslavije,
Lovro Jakomin, l. r.

Za podjetje:

Papež, l. r.

Starešina del. zaupnikov: Kerč Franc, l. r.

Pogodba bi lahko bila tudi boljše, da pa pokaže organizirano delavstvo svojo lojalnost, je potom svojih zastopnikov omogočilo sporazum. Vsekakor pa je to lep uspeh organizacije in delavske solidarnosti. Iz tega uspeha naj se zlasti uči ostalo delavstvo tekstilnih tovarn v dravski banovini. Organizirajte se! V vsakem podjetju se naj uredi službeno razmerje s kolektivno pogodbo!

ZVEZA ŽIVILSKIH DELAVCEV.

Peki Maribor.

Glasom sklepa kartela živilskih organizacij je sklicala podružnica veliki sestanek živilcev Maribora in okolice. Odzvalo se je vabilu lepo število članstva, tako da je bila prostorna društvena dvorana polna. Je pa tudi dnevni red odgovarjal velikemu zanimanju, tako da so gotovo bili vsi navzoči s potekom in uspehom zborovanja zadovoljni. Največjo pozornost je vsekakor vzbujalo poročilo o sklepih seje kartela, ki se je, kakor znano, vršila v Mariboru.

Velika akcija vseh živilskih delavcev cele zemlje za odpravo nočnega dela v pekarnah je v polnem teku. Pohvalno treba omeniti polno razumevanje zastopnikov delavskih zbornic, ki so z vso svojo avtoriteto podprli težak boj pekovskih pomočnikov ter istim nudili vso moralno pomoč. Upamo, da bo intervencija zastopnikov živilcev iz cele države pri ministru za socialno politiko našla polno razumevanje za pravično rešitev socialnega vprašanja odprave nočnega dela in pobila starokopitne lažnjive nazore enotni fronti pekovskih mojstrov, ki trdi, da je odprava nočnega dela v pekarnah absolutno nemogoča. Kaj njim mar pomočniške zahteve po urejenem delovnem času, vidijo le samega sebe. Hrepenenje po čim večjem dobičku jim je poglavita skrb, akoravno na račun delavcev. Toda dolžnost organizacij je, razkrinkati lažnjive trditve delodajalcev: gre tu za zdravje in obstojnost tisočev, izpostavljeni so tuberkulozi, propada nešteto mladih ljudi in rodbin vsled neomejenega izkoriščanja delavstva. Merodajni faktorji, kateri se bavijo z odpravo tuberkuloze, te najbolj razširjene bolezni našega naroda, bi storili dobro, ako bi posvetili pekovski stroki več pažnje, ker v nočnem delu je leglo tuberkuloze, to dokazuje statistika okrožnih uradov za zavarovanje delavcev. Zdravje naroda bodi vodilno geslo vseh, ki odločajo o usodi pekovskih pomočnikov.

Druga točka je bila posvečena organizacijskemu vprašanju živilskih delavcev. Znano je, da izvajajo socialne pravice delavstvu le močne stoodstotne organizacije, kajti brez teh je vsako delo za dobrobit članstva otežkočeno, zato je potrebno, da storijo vsi do zadnjega svojo organizacijsko dolžnost. Privesti treba vse pomočnike v organizacijo, vzbujati v njih delavsko razredno prepričanje, postati morajo zavedni člani svojih organizacij, posvetiti treba svoj razum in prosti čas delavski miselnosti, čitati predvsem delavsko časopisje, se poglobiti v sistem razrednih organizacij, le tako bomo ustvarili močan disciplinaren pokret živilskih delavcev, zmožen borbe za pridobivanje socialnih pravic. Velika naloga čaka vas sodugi, postanite ponos tega zavednega proletarijata, pokažite, da ste zreli velikim nalogam, dobi v kateri živimo.

Ker se poslednji čas v posameznih delih države skuša sejati v obstoječe razredne organizacije razdor, ter s tem v zvezi ustanovljati nove takozvane nacionalne organizacije, je podružnični odbor storil pravilno, ko je pri tej točki dnevnega reda pojasnil članstvu opasnost »žutih organizacij«. Ta zanimiv referat je prevzel sodrug Eržen. Orisal je članstvu vso gnilobo in nakano žutih voditeljev, plačancev velekapitala. V oči jih bode razredni delavski pokret, boje se zavedne delavske mase, dneva obračuna, zato hočejo po vzgledu Nemčije razdvojiti in potlačiti obstoječe izkušene organizacije. Toda zgodovina bo pokazala, da se temeljito motijo. Pozivamo članstvo, da ne naseda vohunom in izdajalcem delavskega pokreta; zavrnite energično vsakega, kdor skuša med vas sejati razdor. Živilski delavci so ponosni, da pripadajo velikim internacionalni uniji živilcev, ki šteje več milijonov zavednega članstva celega sveta, zato odklanjajo z vso odločnostjo vsak poskus tipati v organizacije, katere si je delavstvo samo upostavilo. Sodrug Eržen je žel za svoja temeljita izvajanja obilo zaslužnega odobravanja.

Obširno debato je članstvo razvil po poslednji točki, ki se je bavila s krošnjarenjem v pekovski stroki. Žalostne razmere vladaio tozadevno v Mariboru. Na desetine raznašalcev obojega spola vidimo vsak dan s koši in košarami po ulicah, ponujajoč pasantom kruha in peciva. Škodljivo početje čutiio danes že vsi mojstri, zato so začeli rotiti in prositi oblast, naj vendar ukrene potrebno, da zajezí škodljivo pošast, ki ni samo škodljiva, ampak tudi sramota pekovskemu stanu. Mi pripomnimo le eno: Že davno pred leti, ko se je krošnjarenje pojavilo, je zastopnik pomočnikov na zborovanju mojstrov svaril pred nevarnim početjem mosameznikov, toda takrat so mojstri izvajanja odposlanca organizacije s posmehom na ustih kritizirali. Danes bo malo težje slo, odvisno je le od oblasti, ta ima moč uveljaviti z vso silo zakonito prepoved krošnjarenja.

Cankarjeva družba

bo v jeseni izdala sledeče 4 knjige:

- Koledar C. D. za 1934.
- Ivan Molek: Veliko Mravljisce.
- M. Zošcenko: Teterkin naróči aeroplan.
- Dialektični materijalizem.

Članarina je Din 20.—. Knjige bodo lepe, zato vsi, ki ste člani strokovnih organizacij, bodite člani Cankarjeve družbe.

Peki Celje

Na iniciativo mariborske podružnice je sklicala celjska podružnica za nedeljo, 28. maja, sestanek pekovskih pomočnikov, da sliči članstvo važno poročilo o sklepih seje kartela živilskih organizacij in o vseh aktualnih organizacijskih vprašanjih živilske stroke. Dobro obiskan sestanek je vodil sodrug Pobec, a vrti tamburaški odsek je zaigral po otvoritvi delavsko himno. Zanimiv referat dnevnega reda je prevzel odposlanec mariborske podružnice sodrug Rakuša. Poročal je o poteku in sklepih seje kartela, o nalogah in dolžnostih odbornikov in članov v podružnici sami, o podrobnem delu posameznih funkcionarjev, o delokrogu, na katerem se zadnji čas veliko greši na škodo organizacije, in to po vseh podružnicah. Članstvo je z velikim zanimanjem sledilo govorniku ter ga nagradilo z navdušenim odobravanjem.

Oglasilo se je več sodrugov, razpravljajoč o potrebi večje aktivnosti v podružnici, med katerimi je vzbujal osobito pozornost učinkoviti govor sodr. Lah-a, naglašajoč, da le v agilnosti vsega članstva so uspehi zasigurani.

Upoštevalo se je več težkoče v podružnici, moramo vendar priznati, da je v organizaciji lepo število članov, ki posvečajo vso svojo moč in znanje nadaljnemu razvoju. In ako vemo, da šteje podružnica 24 članov, torej 90 odst. vseh zaposlenih pomočnikov, da ima lasten tamburaški odsek, tedaj moramo izreči vrlim sodrugom vso čast njih veliki požrtvovalnosti. Pogoji nadaljnemu uspešnemu delovanju so vsekakor dani, to je pokazal dobro uspešni nedeljski sestanek, katerega so zaključili pridni tamburaši.

Je tako početje dovoljeno. Pekovski mojster Vrenko Ivan iz Krčevine pri Mariboru je gotovo edinstven primer, za katerega ne veljajo nobeni zakonski predpisi. Ne samo da ne upošteva zakonitega nedeljskega počitka, določena za pomočnike in vajence, še ima ta dični gospod navado, da pretepa za vsako malenkost vajence. Tako je pretepal šele 15 letnega vajenca Zavernika Karla, kateri je ves obupan prihlitel in poročal organizaciji gnusno početje svojega mojstra. Organizacija bo kulturnega gospoda ovidila pri pristojni oblasti. Zahtevamo energično, da spoštuje tudi pekovski mojster Vrenko obstoječe zakone za zaščito delavcev, oblast pa pozivamo, da eksemplarično kaznuje posurovelega mojstra, a nadaljna pravica do vajencev se mu naj odvzame. O poteku nečedne afere bomo članstvu še poročali.

ZVEZA STROJNIKOV IN KURJAČEV.

Redni letni občni zbor strojnikov in kurjačev se vrši v nedeljo, dne 2. julija 1933 v društvenih prostorih v palači Delavske zbornice v Ljubljani, Miklošičeva cesta s sledečim dnevnim redom:

- Poročilo odbora: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika.
- Poročilo nadzorstva.
- Razrešitev starega in volitve novega odbora.
- Sestava programa za bodoče delo.
- Slučajnosti.

Občni zbor se prične ob pol deseti uri, v slučaju pa, da ob omenjenem času ne bi bilo navzočih zadostno število članov, se vrši čez pol ure drugi občni zbor, kateri bo sklepal ob vsaki udeležbi. Strojnike in kurjače se tem potom vabi, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Vsi oni, ki so z članarino v zaostanku, isto lahko pred občnim zborom poravnajo. Dobrodošli tudi oni strojniki in kurjači, kateri do danes se niso včlanili v svoji organizaciji, isto lahko store pred občnim zborom. Kolegi, poskrbimo, da bo udeležba čim številnejša, ter pokazimo vsem svojo organizacijsko zavest. Potni stroški se ne povračajo.

Občni zbor Cankarjeve družbe

se bo v smislu sklepa seje odbora Cankarjeve družbe od 14. junija 1933 vršil v torek, dne 4. julija 1933 v društvenih prostorih (Delavska zbornica) v Ljubljani.

Dnevni red:

- Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
- Poročila: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) knjižnega referenta, e) nadzornega odbora.
- Volitve novega odbora.
- Knjige za 1933-34.
- Razno.

Odbor Cankarjeve družbe.

Sodrug!

Ali plačujete tedensko po 50 par za letošnje knjige Cankarjeve družbe, ki izidejo v oktobru?

Knjige bodo zanimive in zelo lepe, bodite člani, naj Cankarjeva družba samozavesino in odločno gleda v kapitalistični svet kulturne in gospodarske krize. Vi, delavci, ste njena hrbtnica, zato stojte trdno in vrispevaite članarino.